

Datum 2022-04-26

Diariennr (åberopas) A043.312/2022

Saknr 000

Polismyndigheten

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Er referens Ju 2022/00065

Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100)

Sammanfattning

Polismyndigheten delar utredningens utgångspunkt att brottsvinster ska förverkas och tillstyrker därför utredningens förslag. Eftersom den organiserade brottsligheten växer sig allt starkare måste den också bemötas med en mer kraftfull lagstiftning, vilket utredningens förslag bidrar till. Det är positivt att förverkandelagstiftningen förenklas och förtydligas. Förslaget om en ny förverkandeform – självständigt förverkande av brottsvinster – välkomnas särskilt, liksom att tvångsmedlet penningbeslag föreslås göras generellt tillämpligt vid alla brottsutredningar. Polismyndigheten anser dock att det föreslagna beviskravet för ett självständigt förverkande av brottsvinster är för högt.

Polismyndighetens synpunkter

4 Överväganden om en ny förverkandereglering i brottsbalken

Polismyndigheten välkomnar översynen av 36 kap. brottsbalken i sin helhet. Det är positivt att utredningen ersätter begreppet *utbyte av brott* med *brottsvinster* och att de olika förverkandeformerna namnges. Vidare är det positivt att en ny presumptionsregel införs som anger att den som har egendom i sin besittning ska anses vara ägare till egendomen, om det inte framgår att den tillhör annan. Polismyndigheten ser även positivt på att tillämpningsområdet för sakförverkande utökas.

Polismyndigheten anser att en ändring bör göras även i 36 kap. 1 b § 2 st. 6 brottsbalken så att brott med straffminimum under två år omfattas. Det skulle innebära att utvidgat förverkande kan ske vid fler brott och vara en tydlig signal om att brottsvinster ska förverkas i större utsträckning än vad som görs i dag, vilket överensstämmer väl med regeringens 34-punktspro-

gram med åtgärder mot gängkriminaliteten. Det finns även skäl att överväga en utvidgning av bestämmelsen så att den omfattar gärningar som utövats i gängkriminella sammanhang och inte enbart i organiserad form.

Polismyndigheten välkomnar förslaget om en justering av den nuvarande regleringen i 36 kap. 3 § 1 brottsbalken vilket ger en viss möjlighet att förverka skyddsvästar som förekommer i brottsaktiva miljöer.

5 Självständigt förverkande av brottsvinster

Utformningen av bestämmelsen om självständigt förverkande av brottsvinster Polismyndigheten anser att det föreslagna beviskravet för självständigt förverkande av brottsvinster – att det ska vara styrkt eller visat att viss egendom härrör från brottslig verksamhet – har lagts på en för hög nivå. Beviskravet bör i stället läggas på samma nivå som i dag gäller för ett utvidgat förverkande, dvs. ”klart mera sannolikt”, i enlighet med det resonemang som förs på s. 318 i betänkandet. Den enskilde har numera goda möjligheter att visa varifrån egendom kommer genom de digitala spår som lämnas vid lagliga transaktioner. Likaså kommer den finansiella utredningen, som ligger till grund för ett yrkande om självständigt förverkande av brottsvinster, att kartlägga samtliga ekonomiska förehavanden. Om utredningen samt omständigheterna i övrigt visar att det inte finns någon legal förmåga att anskaffa egendomen bör beviskravet klart mera sannolikt vara tillräckligt.

Polismyndigheten delar bedömningen att beviskravet för självständigt förverkande bör ligga högre än för utvidgat förverkande och anser därmed att beviskravet för utvidgat förverkande bör sänkas till sannolikhetsövertikt.

Polismyndigheten delar inte utredningens uppfattning att det är bättre att utvärdera tillämpningen om några år och då justera beviskravet nedåt vid behov. Ett sådant förfaringsätt är inte ett effektivt sätt att arbeta mot de kriminellas brottsvinster. Oavsett om beviskravet sänks för självständigt förverkande eller inte bör beviskravet för det utvidgade förverkandet sänkas.

Det är positivt att ytterligare egendom som påträffas under den finansiella utredningen kan bli föremål för självständigt förverkande och inte enbart den egendom som föranlett utredningen.

Vem talan om självständigt förverkande av brottsvinster ska riktas mot

Polismyndigheten delar uppfattningen att samhället måste skydda unga personer och barn från att dras in i brottslig verksamhet och att barn och unga inte ska kunna utnyttjas genom att egendom förs över till dem.

Förslaget om att en talan om självständigt förverkande av brottsvinster kan

riktas även mot barn och unga tillstyrks därför. Själva förverkandeprocessen måste däremot som utredningen föreslår anpassas och föras med utgångspunkt i de särskilda hänsynstaganden och rättssäkerhetsgarantier som aktualiseras rörande barn.

7 Straffprocessuella tvångsmedel

Av förslaget till 27 kap. 5 a § sista stycket rättegångsbalken framgår att ett förbudsmeddelande ska ske till gäldenären eller annan förpliktigad om penningbeslaget avser en fordran eller annan rättighet. I de situationer en kryptoväxlare är involverad går detta att tillämpa, men i de fall Polismyndigheten säkrar kryptovaluta från misstänkt utan att någon tredje aktör är involverad finns det ingen mottagare av förbudsmeddelandet. Bestämmelsen bör därför kompletteras eller förtydligas på ett sådant sätt att förevarande situation regleras.

8 En ny förfarandelag om rättegången vid förverkande och företagsbot

Polismyndigheten tillstyrker i stort förslaget om förfarandet vid utredning om självständigt förverkande av brottsvinster och anser att beviskravet för att inleda en utredning är väl avvägt. Polismyndigheten instämmer också i bedömningen att det är åklagare som bör leda utredningen. Polismyndigheten anser dock att polisen bör kunna inleda en utredning i samtliga fall och inte enbart när det föreligger i fara i dröjsmål. Den aktuella egendomen kommer normalt att påträffas av polis på plats, t.ex. vid ett rutinemässigt fordonstopp, och det är därför polisen som i det inledande skedet kommer att ha bäst förutsättningar för att göra bedömningen om det finns skäl att inleda en utredning.

Det är särskilt positivt att de uppräknade straffprocessuella tvångsmedlen föreslås bli tillämpliga i en utredning om självständigt förverkande av brottsvinster. Polismyndigheten anser dock att kravet på ”synnerlig anledning” för husrannsakan och kroppsvisitation är för högt ställt. De situationer som avses i 28 kap. rättegångsbalken kan i flera fall avse personer som är helt utomstående i förhållande till brottsmisstanken medan de föreslagna reglerna i förfarandelagen visserligen inte rör en person som är misstänkt för ett brott, men väl misstänks inneha egendom som härrör från brottslig verksamhet.

Polismyndigheten tillstyrker förslaget om att ha ett särskilt förfarande som klargör bl.a. hur en utredning om förverkande ska handläggas om den som berörs är under 21 år och att bestämmelserna därmed ska knyta an till det regelverk som följer av lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

12 Konsekvenser av förslagen

Polismyndigheten delar utredningens uppskattning av de kostnadsökningar som förslagen innebär för Polismyndigheten. Polismyndigheten vill dock betona att det inte går att närmare beräkna vilka effekter förslagen får förrän regleringen varit i kraft en viss tid.

Polismyndigheten instämmer också i utredningens bedömning att de föreslagna ändringarna inte kan genomföras utan att ekonomiska tillskott tillförs bl.a. Polismyndigheten.

Detta yttrande har beslutats av rikspolischefen Anders Thornberg. Vid den slutliga handläggningen har deltagit gruppchefen Sofie Lindblom och juristen Helena Lif, föredragande.

POLISMYNDIGHETEN

Anders Thornberg

Helena Lif

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli